

JUHTKIRI

Nõukogu tunnistas probleemi

On hea, et Estonia teatri nõukogu kogunes uuesti pärast nädalatagust koosolekut teatrijuht Aivar Mäe vastu esitatud süüdistuste edasist menetlemist arutama, sest topeltsega ajal on võimuvakuum kõige hullem variant, mis rahvusoperiga juhtuda saaks. Tuleb nõukogu tunnustada, et erinevalt läinud nädalalast suhtumisest, justkui põhjustaks Mäe vastu tõstatatud ahistamissüüdistused elurõõmu ja kallistuste kadumist teatrikoridoridest, astuti seekord mitu konkreetset sammu.

Mäe kaheks kuuks peatatud tööleping tähendab, et viirusekriisist niigi räsitud rahvusoper läheb sellest tingitult uuele ebakindlale hooajale vastu küll senise juhita, kuid see on kindlasti parem variant, kui jätta asi õhku rippuma lootuses, et ehk vaibub kära niisamagi ära. Nüüd uurib politsei ohvrite esitatud avaldusi ning uurimistulemustest peaksid vastu vaatama vaid kiretud faktid.

Et nõukogu võttis õppust eelmisest ebaõnnestunud koosolekust, oli seekord näha nii nõukogu esimehe Arne Miku tagasiastumisest

kui ka pressikonverentsi ärajätmisest. Nõukogu liikmete juurde pihile mineku asemel hakkab süüdistused esitanuid vastu võtma palgatav tööõiguse ekspert ning luuakse reeglid, kuidas probleeme edaspidi turvaliselt lahendada. Kuigi seadustest tulenevate nõuete täitmiseks tulnuks tegeleda nende kehtima hakkamisest saadik, siis – parem hilja kui mitte kunagi.

Küsimus on elementaarses töökultuuris, sest mis ühele on „elurõõm“, võib ohvrile olla alandav töökius.

Samas tähendab politsei uurimistulemustele lootma jäämine sedagi, et nõukogu eelistab kõnelda paragrahvide keeles ega hoiata käes tundlikumat moraalset kompassi. Samavõrd kum-

maline on Mäed toetavas ühiskirjas väidetu, et meedias kõlanud süüdistused ei esinda estoonlyaste arvamust, justkui ei kuulukski oma lugudega välja tulnud Estonia töötajad tõeliste estoonlyaste hulka. Ses valguses on tõesti parem oodata ära politsei uurimistulemusi, kuigi selleks, et töötaja teatris end ebaturvaliselt tunneks, ei pea keegi tingimata mingit seadust rikkuma. Küsimus on elementaarses töökultuuris, sest mis ühele on „elurõõm“, võib ohvrile olla alandav töökius.

ANDRES VARUSTIN

TSITAAT

„Siin on spekulatsioonid, et ma olen vana ja väsinud. Kaja Kallas on püüdnud seda lansseerida kuidagi. Ma ei ole ei vana ega väsinud. 70aastane 21. sajandil on sama, mis 50aastane 20. sajandi algul. Mul ei ole ka praegu terviseprobleeme. Ma ei näe, et selles osas peaks olema mingeid takistusi poliitikas aktiivne olla!

EKRE juhi kohalt taanduv Mart Helme. ERR

Jüri Pino peale mõeldes

3. juulil möödub 50 aastat mitmekülgse ja omapärase kirjamehe Jüri Pino sünnist. Sõnameister jõudis olla ka Õhtulehe toimetaja ja arvamustoimetuse juhataja.

Kui me täpselt aasta tagasi Pionoga Pärnamäe krematooriumis hüvasti jätsime, mahtusid vaevu-vaevu kõik leinajad suurde kabelisse ära. Õlg-õla tunne valitses ka hiljem Kuku klubis, kus me vana võitluskaaslast mälestasime. Jüri ei jätnud kedagi külmaks. Teda võidi armastada või põlata, seda õhtu edenedes isegi ühe ja sama isiku poolt.

Muide, mõnes mõttes käis Pino surmani oma kuulsa isa Olev Antoni jälgedes. Selle vahega, et kui Olevi matused olid tema 63. sünnipäeval (24. september 1998), siis Jüri jõudis finišisse 14 aastat varem, oma 49. sünnipäeval.

Natuke kõhe mõeldagi, et nägin pealt ühe omapärase kirjamehe ajakirjanduslikku algust ja lõppu. 1988. aastal ajakirjandusosakonda vastu võetud kursusel polnud Pino sugugi ainus täht. Kui ma hakkaks kõiki tema kuulsaid kursusekaaslasid siin üles lugema, saaks leheruum peagi otsa. Nii et ma piirdun üksnes tema parima sõbra Andrus Kivirähkiga.

Meie esimene kohtumine Pionoga 1988. aasta sügisel Rudolf Pälsoni tänav 14 ühiselamus algas kurjakuulutatavalt. Vana tegijana astusin ühele turris juuste ja jämedat häält tegevale jõmpsikale ligi ja tutvustasin ennast.

„Ega sa ise selles ju süüdi ei ole,“ lohutas Pino mind ninnu-nännutavalt.

No mis sa oskad selle peale kostada?

Aga seda oli kohe näha, et korralik kultuurikiht oli tal juba ülikooli astudes. Kippus kohe oma eruditsiooni tõestama.

MART SOIDRO
literaati

Pino tundis end kõige kodusemalt kolumne kirjutades. Tihti oli neis lugudes küll vaid üks mõte, aga kuidas see serveritid oli!

Spikker kirjamehe pärandi uurijatele

Kardan, et elu lõpus ei mäletanud Pino enam täpselt isegi, kus ta oli enne vabakutseliseks hakkamist töötanud. Õnneks on meile abiks Tartu ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna teatmeteos „Verbum creat omnia / Sõna loob kõik“ (2004), kus kõik on kenasti kirjas:

Päevalehe uudistetoimetuse korrespondent (1991–92), Stockholmi Eesti Päevalehe žurnalist-praktikant (1992), EV Ülemnõukogu esimehe kantselei konsultant (1992), Rahva Hääle poliitikatoimetuse juhataja ja erikorrespondent (1992–93), Postimehe nädalalõpulisel toimetaja (1994–96), Tartu Õlletehase avalike suhete juht (1996–97), Favoriidi toimetaja (1998). Alles siis maabus teenekas ajakirjanik Õhtulehte, kus teda kõige rohkem hoiti ja armastati. Seda töömehe teed põhjalikult puurides märkasid üll-

lusega, et verisulis nooruk oli Kadriorus juba Arnold Rüütli esimesel valitsemisperioodil. Endal veel ülikool lõpetamata! Hakkas piinlik, et olen kuus aastat vanemana korduvalt hoobelnud sellega, et olin pöördelisel ajal president Lennart Meri esimene pressiesindaja.

Pino sulest nägi ilmalgust neli raamatut. 2003. aasta suvel ilmus Õhtulehes kahasse Karl Martin Sinijärvega 54osaline järjeutt „Sigalahe suvi“, mis Varraku kirjastuse kaudu 2005. aastal ka laiema üldsuseni jõudis. Ajaraisuromaan, nagu autorid oma teost nimetasid. Kuna ma nägin selle valmimise kõögipoolt – kirjamehe kirjutasidki seda emma-kumma köögis –, siis objektiivsuse huvides ma pikemalt sellel ei peatuks.

2010. aastal ilmus temalt enese- ja ühiskonnakriitiline „Kohataide“, kus autor kirjeldab oma tööd ja tegematajätmissi Tallinna volikogus. Poliitikaühilistele oli see kerge pettumus, sest Pino oli pääsenud küll Erki Noole asendusliikmena volikokku, kuid selle asemel et tööd murenda, oli ta seal kõige suurem puuduja ega esinenud ühegi sõnavõtuga.

Kompositsioonilisest aspektist pean Pino kõige paremaks teoseks kokaraamatut „Sakuska“ (2010), kus harrastuskokk jagab nõuandeid, kuidas väärikalt viina võtta ja mida peale haugata. Selles on tunda tõelise meistri kätt! „Teise päeva toidud“ (2011) on „Sakuska“ mõteteline järg – kuidas teha süüa siis, kui peolaul on riismed, kapis tühjus ning peas valu. Veidi lahjem värv, nagu teisel päeval ikka.

Varalähkunud sõbra ajakirjanduslikule loominguule hinnangu andmisega olen veidi kimbatuses: kõigepealt vajaks see omanäoline, kuid eklektiline kirjasõna süstematiseerimist.

Kuhu ta kõik ei kirjutanud? Isegi väljaannetes, mida tema sõb-

rad pidasid põlastusväärseks (90ndatel erootikaajakiri Sexer, hiljem rahva poliitikaheft Kesknädal).

Pino tundis end kõige kodusemalt kolumne kirjutades. Tihti oli neis lugudes küll vaid üks mõte, aga kuidas see serveritid oli! Nii mõnelegi tundus, et kirjamees pani nii nagu torust tuli, aga tähelepanelikumal lugemisel selgus, et see polnud sugugi nii. Tspike soola, tspike pipart. Nojaa, mõnikord soolas üle, aga kellega seda ei juhtuks. Pino ei olnud eriti agar oma oponentide väidete kummutamisega. Vastas tihti vaid: „Möh!“

Lugude viimistlemisega Pino silma ei paistnud. Oli pigem Lutsu, mitte Tuglase tüüpi kirjutaja. Ja küllap suutnuks ta eelmise vabariigi ajal ka Lutsuks kehastuda. Taaruda Taaralinnas ringi ja tutvustada ennast Tuglasena. Ja kui viimase proua tulnuks teda noomima, parastanuks vaeste ja positsioonita inimeste eestkõneleja: „Ah-ah-ah, kas on nüüd hea? Mind on terve elu lakkekausiks peetud.“

Pinole sobinuksid ajakirjanduses ka lühivormid (nupud), kui olud seda võimaldanuks. Ta ei olnud üle-määra vaimustuses oma vanemate proosatekstidest ja näidenditest, küll aga nende ühisest nupust ajalehes Edasi: „Kuuste sovhoosis algas kevadkülv. See oli eile.“ Loo autoriteks Olev Anton ja Nasta Pino. Aga Nasta nime tõmbas toimetaja maha – olevat kahe kirjutaja kohta liiga lühike lugu.

Valguses ja varjus

Istusime ühel Pino sünnipäeval tema ja Nastaga nende Välja tänava korteris varavalgeni. Suvine aeg ju. Põhiliselt rääkisime, keelt kastasime harva. Nende suhted olid erilised. Vast kõige paremini on need üles tähendanud Madis Jürgen (Eesti Ekspress, 30.04.2011).

Hooti jätkus Pinol armastust paljude naiste jaoks. Seda eriti õhtu edenedes. Sõpradele, kes teadsid, et ta suutis sulanduda (sukelduda) igasse seltskonda, oli see tavapärase pilt, kuidas Pino nagu orangutan suvalist daami musutama ja kallistama kukkus. Mõni nägi sülle võtmises ka algaja rammumehe esimest maadlusvõtet. Mõni hakkas seepeale valju häälega nutma, aga näiteks Kristiina Ehin, kes elas siis Lõuna-Eestis, säilitas külma närvi ja tegi emotsionaalsele Pinole kiiresti selgeks, et kirjamehel vedas – Lõuna-Eesti naised käivad tavaliselt, nuga vöö vahel... Kui Pino poleks tänaseks oma kombeid muutnud, lasuks ta pea kohal kindlasti mõni ahistamissüüdistus. Ka poliitkorrektsus oli talle tundmatu mõiste.

Nii paradoksaalne, kui see ka pole: Pino oli õigeusklik, aga ei osanud ristiinimese kombel elada. Ja selle sajandi alguses tegi ta oma lõpliku valiku. Piltlikult öeldes pani Pino mängupõrgus kõik žetoonid punasele väljale, aga kuul jäi pidama mustal numbril. Seda musta masendust ja välja ei näidanud, seda võis aimata vaid tema pingutatud lõbususest. Hing nuttis. Tegi hambad ristis korduvalt kuulnud nalju ja jorises vanu lugusid.

Paraku ei lubanud Pino eneseuhkus valikut kahetseda ega midagi muuta. Jonnis vapralt edasi ega vaimustunud viimastel aastatel enam millestki.

Tekksid uued sõbrad.

Sellest on kindlasti möödas juba kümme aastat, kui arutasime Pionoga, kuidas me võiksime tähistada oma 50. sünnipäeva. Minu juubelile ta paraku ei jõudnud. Hakkas hommikul liiga vara juubilari peale mõtlema, nagu hiljem kuulsin.

Mina?

Lähnen täna Pärnamäele. Taskus kalmuküünal, mis põleb vähemalt 50 tundi.